

A UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Fakulta tělesné kultury

**HISTORIE A SOUČASNOST VYUŽITÍ ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY PŘI
ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ**

Bakalářská práce

Autorka: Dominika Vaňková

Studijní obor: Ochrana obyvatelstva

Vedoucí práce: Doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.

Olomouc 2015

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Dominika Vaňková
Název bakalářské práce: Historie a současnost využití Armády České Republiky při řešení krizových situací
Pracoviště: Fakulta tělesné kultury, Ochrana obyvatelstva
Vedoucí bakalářské práce: Doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.
Rok obhajoby bakalářské práce: 2015

Abstrakt:

Bakalářská práce poskytuje historickou i současnou problematiku Armády České republiky v rámci Integrovaného záchranného systému. Práce obsahuje souvislosti procesů vývoje armádních jednotek, jejich návaznost na sebe a důležitost jejich působení při vojenských i nevojenských situacích.

Klíčová slova: Armáda České republiky, Integrovaný záchranný systém, krizová situace, mimořádná událost, speciální vojenské útvary

Souhlasím s půjčováním bakalářské práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author's first name and surname: Dominika Vaňková

Title of the bachelor thesis: History and present use of the Army of the Czech Republic in a crisis situations

Department: Faculty of Physical Culture, Civic Defence

Supervisor: Doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.

The year of presentation: 2015

Abstract:

This bachelor thesis provides historical and contemporary issues of the Army of the Czech Republic in the framework of the Integrated Rescue System. It includes development processes context of military units, their relationship to each other and the importance of their work in the military and non military situations

Keywords: Army of Czech Republic, Integrated Rescue System, crisis situation, extraordinary incident, special military units

I agree with lending bachelor thesis within the library service.

Prohlašuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci zpracovala samostatně s odbornou pomocí Doc. Ing. Jaromíra Nováka, CSc., uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a řídila se zásadami vědecké etiky.

V Olomouci dne 3. července 2015

Podpis:

Děkuji doc. Ing. Jaromíru Novákovi, CSc. a panu Ing. Milanu Novákovi, řediteli Oddělení krizového řízení Olomouckého kraje, za pomoc a cenné rady, které mi poskytli při zpracování diplomové práce.

OBSAH

1	ÚVOD	8
2	VVYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	9
3	CÍL PRÁCE	12
4	HISTORICKÝ POHLED NA VÁLEČNÉ KONFLIKTY	13
4.1	Situace První světové války	13
4.2	Československá armáda během Druhé světové války	15
4.3	Československá armáda po Druhé světové válce.....	16
5	HISTORIE OCHRANY OBYVATELSTVA V ČESKÉ REPUBLICĚ	17
5.1	Uplatnění integrovaného záchranného systému v České republice	18
5.2	Česká vojenská transformace	19
5.3	Branně bezpečnostní krizová legislativa	20
5.4	Souvislost zákonů s Armádou České republiky	21
6	OZBROJENÉ SÍLY ČESKÉ REPUBLIKY	22
7	NOVÁ KONCEPCE ARMÁDY	23
8	ČESKÁ REPUBLIKA V ALIANCI NATO	24
8.1	Působení v Alianci	25
8.2	Česká republika v OSN	25
8.3	Změna principů ozbrojených sil.....	26
8.4	Společná bezpečnostní a zahraniční politika.....	29
9	FINANCOVÁNÍ KRIZOVÉHO MANAGEMENTU	30
9.1	Struktura ozbrojených sil	32
9.1.1	Personální zabezpečení	32
9.1.2	Materiální zdroje	33
9.1.3	Logistická podpora	33
9.1.4	Princip financování IZS	34

10	ARMÁDA PŘI ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ	34
10.1	Nová struktura velení	35
10.1.1	Velitelství vzdušných sil	36
10.1.2	Velitelství pozemních sil	36
11	VYČLENĚNÍ SIL Z HLEDISKA PROSPĚCHU PRO OBYVATELSTVO ..	38
11.1	15. ŽENIJNÍ PLUK BECHYNĚ.....	38
11.1.1	Bojové zásahy mimo ČR a v ČR při kterých působil 15. ženijní pluk Bechyně	39
11.2	31. PLUK RADIAČNÍ, CHEMICKÉ A BIOLOGICKÉ OCHRANY LIBEREC	41
11.3	22. ZÁKLADNA VRTULNÍKOVÉHO LETECTVA SEDLEC, VÍCENICE U NÁMĚŠTĚ NAD OSLAVOU	42
12	SPECIÁLNÍ ÚTVARY	45
12.1	VOJENSKÝ ZÁCHRANNÝ ÚTVAR	45
12.2	ZÁCHRANNÁ VÝCVIKOVÁ ZÁKLADNA	46
13	MOŽNÉ ZMĚNY	48
14	ZÁVĚRY	50
15	SUMMARY	51
16	REFERENČNÍ SEZNAM.....	52

1 ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila velmi aktuální téma, které se týká Armády České republiky v souvislosti s Integrovaným záchranným systémem. Armáda již dlouhou řadu let s Integrovaným záchranným systémem spolupracuje. Tento celek, který je nedílnou součástí konceptu ochrany obyvatelstva, řeší krizové situace nebo mimořádné události, má velmi bohatou minulost v závislosti na vojenskopotickou a společenskou situaci. Síly a prostředky, které byly vyčleněny k plnění těchto úkolů se v minulosti neustále měnily, rozvíjely, transformovaly a v dnešní době dokonce i zanikají.

Armáda České republiky prochází neustálými změnami, které přispívají k její činnosti, pro účelnější spolupráci v rámci Integrovaného záchranného systému a mimo něj. Změny se ovšem netýkají pouze armádních složek nýbrž i ostatních podílejících se složek. V práci bych se chtěla zaměřit na historický a současný vývoj Armády České republiky a jejích součástí, které sehrávají zásadní roli při řešení krizových situací vojenského a nevojenského charakteru. Téma zahrnuje zejména utváření armádních složek v průběhu historie, jejich uskupení a řízení. Dále bych ráda obsáhla strukturu ozbrojených sil ve vztahu k ochraně obyvatelstva a zobrazila zásahy, při kterých byly využity armádní oddíly. Nedílnou součástí byly v minulosti vojenské záchranné útvary, které podrobněji rozeberu a zaměřím se na jejich působení a kooperaci v Integrovaném záchranném systému.

2 VVYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Krizová situace

Definovaná podle zákona o integrovaném záchranném systému jako mimořádná událost, při které nastává narušení kritické infrastruktury. Při větším hrozícím nebezpečí může být vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu. Dále je to mimořádná situace, kdy je bezprostředně ohrožena svrchovanost a územní celistvost státu, jeho demokratické základy, chod hospodářství, systém státní správy a samosprávy, zdraví a život velkého počtu osob, majetku, kulturních statků, životní prostředí nebo plnění mezinárodních závazků, přičemž ohrožení nelze zabránit ani jeho následky odstranit obvyklou činností správních úřadů, orgánů územní samosprávy, ozbrojených sil, záchranných sborů, havarijních a jiných služeb (hzscr, 2015).

Krizový stav

Krizový stav je dle zákona č. 240/2000 Sb. o Krizovém zákoně vyhlášovaný v případě vzniklých krizových situací, což jsou mimořádné události, které ohrožují ve značném rozsahu životy, zdraví, majetek a životní prostředí.

1) Stav nebezpečí – Je vyhlášovaný na celém území kraje nebo jen na jeho části. Tento stav je vyhlášovaný hejtmanem daného kraje. Nejčastější případy, při kterých je stav nebezpečí vyhlášovaný, jsou živelné pohromy, průmyslové havárie nebo jiné nebezpečí, kdy jsou ohroženy životy, zdraví, majetek občanů nebo životní prostředí.

2) Nouzový stav – Vyhláší se na území celého státu nebo v ohrožených regionech. Tento stav je vyhlášovaný vládou České republiky, při krizových situacích, které mohou nastat v důsledku rozsáhlých živelných pohrom, ekologických havárií nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví, majetek občanů nebo vnitřní pořádek a bezpečnost.

3) Stav ohrožení státu – Vyhlášovaný na celém území státu Parlamentem České republiky, při bezprostředním ohrožení státní svrchovanosti státu, územní celistvosti státu nebo jeho demokratických zásad.

4) Válečný stav – Vyhlášen na celém území státu Parlamentem České republiky, pokud státu hrozí bezprostřední nebezpečí napadení nebo je-li napaden. Válečný stav je vyhlášen při plnění mezinárodních smluvních závazků o společné obraně.

Mimořádná událost

Je to škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, ale také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. Základním předpokladem pro koncepční řešení mimořádných událostí je jejich utřídění podle povahy jejich vzniku a charakteru jejich následků (hzscr, 2015).

Mimořádná situace

Situace vzniklá v určitém prostředí v důsledku hrozby vzniku nebo důsledku působení mimořádné události, která je řešena složkami integrovaného záchranného systému, bezpečnostního systému, systému ochrany ekonomiky, obrany a podobně. Dále příslušnými orgány za použití jejich běžných oprávnění, postupů a na úrovni běžné spolupráce bez vyhlášení krizových stavů, dle zákona č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Integrovaný záchranný systém (IZS)

Vznikl z každodenní činnosti záchranářů při složitých haváriích, nehodách a živelných pohromách, kdy byla potřeba organizovat společnou činnost všech, kteří mohou přispět svými silami, prostředky a kompetencemi k provedení záchrany osob, zvířat, majetku nebo životního prostředí. Je to systém spolupráce a koordinace složek, orgánů státní správy, samosprávy, fyzických a právnických osob při společném provádění záchranných a likvidačních prací takovým způsobem, aby nebyl opomenut nikdo, kdo může pomoci a přitom si nikdo při této činnosti nepřekážel.

IZS je určen pro koordinaci záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech včetně havárií a živelných pohrom. Není to instituce, nýbrž systém, který má k dispozici nástroje spolupráce a modelové postupy součinnosti a je součástí systému pro zajištění vnitřní bezpečnosti státu. Naplňuje se současně ústavní právo občana na pomoc při ohrožení zdraví nebo života. Základem fungování tohoto systému je součinnost, k jejímuž uskutečňování jsou pro praxi definovány a realizovány nezbytné kompetence (Rosická, 2007).

Vojenský záchranný útvar

Vojenský záchranný útvar (VZÚ) byl dle zákona č. 168/1991 Sb. samostatnou součástí armády, která byla v minulosti určena k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany a připravující se k plnění úkolů civilní ochrany po dobu válečného stavu, s vlastním názvem, číselným označením a místem stálé dislokace.

Použití VZÚ zajišťovalo dočasné organizované nasazení s potřebným vojenským materiálem, pod velením příslušného velitele, k plnění humanitárních úkolů civilní obrany při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí, v minulém roce 2014 byly tyto útvary nahrazeny novým institutem k plnění úkolů civilní obrany. VZÚ byly dále jak záchranné a výcvikové základny, tak z nich vytvořené záchranné prapory, tak později z nich reorganizované samostatné záchranné roty. Dnes existující záchranné roty nejsou samostatné, ale jsou součástí ženijních praporů a nemají statut VZÚ dle zákona č. 219/1999 Sb.

3 CÍL PRÁCE

Cílem práce je popis historie, současnosti, organizační struktury a další směřování využití Armády České republiky při plnění záchranných prací, likvidací a následků pohromy v rámci Integrovaného záchranného systému.

4 HISTORICKÝ POHLED NA VÁLEČNÉ KONFLIKTY

Armáda byla odedávna vytvořena k tomu, aby bránila zájmy a bezpečnost státu, samozřejmě ve prospěch obyvatelstva. Patří mezi ozbrojené síly České Republiky, stejně jako Vojenská kancelář prezidenta a Hradní stráž. Tyto složky měly vždy nezastupitelné místo ve společnosti, protože jejich působení pomáhá dodnes řešit významné problémy ochrany obyvatelstva. Za dobu své existence prošla struktura Armády řadou změn, které přispěly k jejímu rozvoji (Němec a Pravda, 2014).

4.1 Situace První světové války

Rok 1918 – 1920

Události před první světovou válkou také napomohly uspořádání prvních vojenských uskupení Československého odboje, který přešel do další fáze tím, když vznikla československá zahraniční vojska, takzvané Československé legie. Vznikaly nejprve v roce 1917 v Rusku, potom v prosinci 1917 ve Francii (včetně dobrovolníků z Ameriky) a v dubnu 1918 v Itálii. Československé legie bojovaly po boku Dohody s cílem vybojovat Čechům a Slovákům vznik samostatného státu. Československé legie se vyznamenaly hlavně v červenci 1917 na Ukrajině, kdy porazili rakousko-uherskou armádu. Po tomto úspěchu vzrostl počet československých legionářů a autorita československého odboje (Němec a Pravda, 2014).

Na podzim roku 1918, kdy vzniklo Československo, se tehdejší prezident T. G. Masaryk podílel na vytvoření československého vojska a doufal v jeho rozvoj. Republika disponovala početnou armádou v zahraničí, zmíněnými legiemi. Na svém území však žádnou armádu neměla a musela ji tudíž z důvodu obav s blížící se druhou světovou válkou urychleně vytvořit. Vývoj armády komplikoval také nedostatek výzbroje a výstroje. I přes všechny tyto problémy se roku 1919 podařily vytvořit základy československé armády dobudováním Ministerstva národní obrany. Dále se postupně vytvářely útvary jednotlivých druhů vojsk včetně vojenského letectva, důležité zabezpečovací složky, mezi nimi i vojenské školství (Němec a Pravda, 2014).

Rok 1920 – 1929

Po splnutí domácích a zahraničních vojenských útvarů, tvořilo československou armádu dvanáct pěších divizí, mezi kterými bylo i horské, dělostřelecké a jezdecké. Tyto divize byly rozmístěny v různých částech Československa. Pěší divize se později rozšířily a byly doplněny o jednotky motorové. Armáda se tedy neustále modernizovala a rozšiřovala. První prověření nastalo v říjnu roku 1921, kdy byla vyhlášena mobilizace z důvodu obsazení Československých hranic Maďarskem. Po politickém vyřešení situace byla vyhlášena demobilizace (Šrámek, 2013).

Branný zákon z roku 1920, zavedl všeobecnou brannou povinnost trvající od 20 do 50 let s délkou trvání 14 měsíců (doba se lišila podle roku odvodu). Počet mužů v armádě se pohyboval kolem 100 až 150 tisíc (od roku 1925 počet klesal). Československá armáda byla inspirována armádou francouzskou a všechny nejdůležitější funkce byly obsazeny právě Francouzi. Československo mělo s Francií velmi úzký vztah a tedy i dohodu o vzájemné pomoci v případě napadení Německem. Již dříve, roku 1920 a 1921 byla uzavřena tzv. Malá dohoda, což byla spojenecká smlouva, která byla uzavřena s Rumunskem a Jugoslávií v případě války s Maďarskem (Šrámek, 2013).

Rozvoj československé armády byl omezován nejednotností výzbrojí, kterou tvořily zbraně různého původu, získané na území Československa nebo dovezené odjinud. Proto bylo rozhodnuto o doplnění a zásobení zbraní domácími zbraněmi. Hlavním důvodem byla nezávislost na dovozu ze zahraničí (Zbrojovka Brno, plzeňská Škodovka a Aero Praha). Jako hlavní nepřítel bylo označeno Německo, proti kterému byly vypracovávány strategické plány. Tyto plány měly obranný charakter (Šrámek, 2013).

Rok 1929 – 1935

Na konci 20. let poznamenala vývoj československé armády hospodářská krize, která si vynutila snížení aktivity vojenského výcviku z důvodu snížení nákladů. V průběhu roku 1932 připravilo operační oddělení Hlavního štábu branné moci, plán zcela nové organizace armády. Změny se týkaly také reorganizace jednotlivých složek, které vedly ke zvýšení účinnosti armády. Rok 1935 znamenal velký pokrok

v modernizaci a navýšení počtu materiálu pocítla armáda obdržetím nové výbavy a to od zbraní, obrněné techniky až po stíhací nebo pozorovací letadla (Šrámek, 2013).

Rok 1935 – 1938

Od poloviny 30. let dle Šrámka (2013), nastala vážná spekulace o případném ohrožení ze strany Německa. Rok 1937 znamenal pro československou armádu neustálé narůstání zbrojení, rozšiřování a rozmisťování jednotek po celém Československu. Ne všechny zbraně dokázaly být vyrobeny v Československu, proto se musely dovážet ze zahraničí. Následovaly další změny v organizaci, které ovlivnily i mírový početní stav armádních celků a to navýšení na celkových 200 tisíc mužů. Také vojenská služba byla prodloužena a to na dobu tří let. Roku 1938 vyvrcholily přípravy na válku s Německem.

Postupem se početní stav armády navýšil až na 380 tisíc mužů a povolán byl i nejmladší ročník zálohy. Největší část armádních sil byla zaměřena na boj s Německem a ostatní pak proti Maďarsku a Polsku. Zmobilizovaná armáda činila zhruba 1,1 milionu mužů, s velkou technickou podporou (děla, kanony, minomety). Po přijetí Mnichovské dohody roku 1938, byla mobilizace vystřídána demobilizací. Ovšem to platilo jen pro Čechy a Moravu. Slovenské hranice měla armáda kvůli nevyřešeným nárokům ze strany Maďarska stále bránit.

Po uklidnění situace prošla Československá armáda dalšími změnami. Nová armáda se měla skládat ze tří zemských vojenských velitelství, pěti velitelských sborů, deseti divizí (Čechy, Morava, Slovensko), dvou rychlých divizí (Čechy a Morava). Mírový početní stav měl klesnout na 150 tisíc mužů. Toto snížení vedlo k rozprodávání zbraní a rušení objednávek o dodávce prostředků. Československá armáda přestala víceméně do konce roku 1939 existovat (Šrámek, 2013).

4.2 Československá armáda během Druhé světové války

Rok 1939 – 1945

V březnu roku 1939 vznikly rozdílné podmínky pro vojáky z Čech, Moravy a pro vojáky ze Slovenska. Zatímco v českých zemích byla armáda rozpuštěna a vzniklo pouze nepočetné vládní vojsko, které zajišťovalo udržení vnitřní bezpečnosti a pořádku. Na Slovensku došlo ke vzniku Slovenské armády. Dobrovolníci Česka byli

převelení do Francie, kde měli sloužit do vypuknutí válečného konfliktu. Po přepadení Polska byl vydán dekret o vytvoření České a Slovenské legie.

Velká skupina vojáků z Českých zemí, ale i někteří slovenští vojáci, odešli v prvních letech po rozpadu republiky do zahraničí, kde se účastnili bojů na straně Spojenců. Nejprve bojovali proti Němcům v Polsku a ve Francii, v roce 1940 se začaly tvořit zahraniční jednotky v Palestině, kde vznikl Československý pěší prapor 11. Východní, který se postupně rozrostl na Československou v samostatnou obrněnou brigádu. Do bojů armáda vcházela jako silná a velmi dobře vyzbrojená (Šrámek, 2013).

4.3 Československá armáda po Druhé světové válce

Rok 1945 – 1955

V roce 1947 byla přijata opatření na přizpůsobení se armády novým politickým podmínkám dle sovětského vzoru. Kvůli nejistotě o vypuknutí další války měly být vojenské stavy navyšovány a připravovány do dalšího boje. Stále zde byla snaha o rozsáhlou výstavbu zbrojního průmyslu z důvodu případné obrany státu. Tato idea však nebyla úplně možná a to z důvodu nedostatku ekonomických, materiálních a lidských zdrojů. Po roce 1948, kdy byla Armáda zcela pod vlivem Komunistické strany Československa, došlo v roce 1950 k zásadní reorganizaci podle sovětského vzoru. V roce 1951 byla mezi Československem a Svazem sovětských socialistických republik podepsána dohoda o způsobu a podmínkách zúčtování za dodávanou výzbroj a materiál, podle které poskytl Sovětský svaz úvěr ve výši téměř 44 miliónů rublů na nákup vojenské techniky, zejména však letadel a radiolokátorů. Došlo ke zvýšení zbrojení a zvyšování počtu příslušníků armády, který po roce 1953 dosáhl 300 tisíc osob. Od roku 1954 se příslušníci naší armády začali připravovat na případný boj s použitím jaderných zbraní (Klučina et al., 1989).

Rok 1990 – 1992

Po změně režimu, ke kterému došlo v listopadu 1989, nastala v Československé lidové armádě řada významných změn. Jako jeden z prvních bodů bylo přejmenování na Československou armádu, což se uskutečnilo dle zákona č. 74/1990 Sb. dne 14. Března 1990. Dále se zkracovala vojenská služba a byl přijat zákon o civilní službě. Klesl počet profesionálních příslušníků armády a v červnu 1991 zanikla Varšavská smlouva v souladu se Smlouvou o ozbrojených silách v Evropě z roku 1990. Byly

stanoveny maximální počty příslušníků armády i jejich výzbroje, čímž došlo k jejich dalšímu snižování. Dne 31. prosince 1992 došlo k zániku Československa a jeho armády na základě ústavního zákona č. 542/1992 Sb. Vznikla Česká republika a Slovenská republika. V této souvislosti došlo i k rozdělení Československé armády na Armádu České republiky a Armádu Slovenské republiky, musel se dále rozdělit i majetek v hodnotě 418 miliard korun (Vojenský historický ústav, 2013).

5 HISTORIE OCHRANY OBYVATELSTVA V ČESKÉ REPUBLICCE

Relativně dlouhé období organizované ochrany obyvatelstva v našich zemích je možné rozdělit do několika časových úseků, z nichž každý má svoje významné a charakteristické prvky. V období 1935 - 1938 představuje civilní protiletecká ochrana zatím jedinou historickou etapu existence ochrany obyvatelstva v podmínkách opravdového tržního hospodářství, která skončila zánikem republiky a vznikem Protektorátu Čechy a Morava a Slovenské republiky (Ochrana obyvatelstva, n. d.).

Poválečné období 1945 - 1951 je charakteristické likvidací civilní protiletecké ochrany do roku 1948 a snahou o její znovuvybudování po tomto datu. Rozmezí let 1951 - 1957 se vyznačuje vznikem civilní obrany a její výstavbou v duchu totalitního státu pod přímým vlivem tehdejšího Sovětského svazu se zaměřením na ochranu proti toxickým a jinak nebezpečným zbraním v případě ozbrojeného konfliktu. V letech 1958 - 1975 plnila civilní obrana úkoly a opatření, spojené s ochranou obyvatelstva a národního hospodářství proti použití zbraní hromadného ničení v případě ozbrojeného konfliktu. Do řízení civilní obrany se promítly změny ve státoprávním uspořádání země v roce 1968 (Ochrana obyvatelstva, n. d.).

Časová etapa 1975 – 1989 se vyznačuje novou koncepcí ochrany obyvatelstva a snahou právně legalizovat činnost civilní obrany při přírodních katastrofách a průmyslových haváriích v období míru. Poslední dvě časové etapy 1990 - 1992 a od roku 1993 do současnosti se týkají činnosti civilní obrany v podmínkách demokratické Slovenské Federativní Republiky a samostatné České republiky a odrážejí množství organizačních a legislativních změn; mimo jiné i změnu názvu. Od roku 1993 se hovoří o civilní ochraně a po přijetí nové tzv. krizové legislativy v roce 2000 o ochraně obyvatelstva (Ochrana obyvatelstva, n. d.).

5.1 Uplatnění integrovaného záchranného systému v České republice

Postupné změny ve vojenství probíhaly v rozšiřování nových bojových prostředků, zejména vojenského letectva. Rozhodující bylo vnímání důležitosti změn ve prospěch obyvatel a ochrany obyvatelstva. Vznikaly zcela nové branné organizace a spolky, jejichž úkolem bylo v případě války organizovat ochranu obyvatelstva proti leteckým a chemickým útokům (Vojenský historický ústav, 2013).

V roce 1929 z podnětu ministerstva národní obrany a za aktivního přispění Československého červeného kříže vzniklo Ústředí obrany obyvatelstva a jeho místní výbory. Tato organizace, která působila téměř výhradně v českých zemích, se stala jakousi pomocnou složkou vojenského letectva a obrany proti vzdušnému napadení. Neměla vlastní členskou základnu, ale pouze řídicí orgány pro koordinaci dobrovolné činnosti členů Československého červeného kříže, hasičů a v některých místech i členů tělovýchovných organizací a skautských oddílů. Aktivisté těchto organizací pomáhali při větších vojenských cvičeních provádět protiletecké pozorování a plnili různé pořádkové úkoly.

Také byly pořádány přednášky, kurzy a výstavy na téma protiletecké ochrany. Na počátku třicátých let bylo místních výborů několik desítek, v roce 1935 asi 300. Ústředí obrany obyvatelstva a jeho místní výbory ukončily svoji činnost schválením zákona o ochraně a obraně proti leteckým útokům v roce 1935. Tímto rokem se také datuje vznik organizace Civilní protiletecké ochrany a začíná dlouholetá historie organizované ochrany obyvatelstva na našem území (Ochrana obyvatelstva, n. d.).

Historicky vymezujeme zásadní událost pro budoucí vznik Integrovaného záchranného systému, dále jen IZS, datem 17. prosince 1985, kdy byl Českou národní radou schválen zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně a tím dal vzniknout první myšlence o možném dalším uspořádání v rámci IZS. Změny zákona provedené v pozdějších letech platí do doby dnešní (Vláda České republiky, 2015).

První dokument, který se IZS zabýval, bylo usnesení ze dne 29. května 1993 č. 246, o návrhu zásad Integrovaného záchranného systému. Toto usnesení tvořilo významný mezník pro vznik a fungování IZS, pro činnost ústředních orgánů státní správy jako Ministerstva vnitra a Ministerstva obrany, tehdejších okresních úřadů jako územních orgánů státní správy a v neposlední řadě orgánů samosprávy při přípravě a řešení následků mimořádných událostí. Zásady, jako první dokument, vymezily definici pojmu IZS, a to jako systém vazeb zabezpečujících koordinovaný postup záchranných, pohotovostních, odborných a jiných služeb orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při likvidaci havárií. Následně byly vymezeny základní a další složky IZS (Vláda České republiky, 2015).

Základní složky Integrovaného záchranného systému

- Hasičský záchranný sbor České republiky (HZS),
- Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí daného okresu jednotkami požární ochrany,
- Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby,
- Policie ČR, (Rektořík a kol., 2007, str. 65)

Ostatní složky IZS

- Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- Ostatní záchranné sbory,
- Orgány ochrany veřejného zdraví,
- Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- Zařízení civilní obrany,
- Neziskové organizace a sdružení občanů, (Rektořík a kol., 2007, str. 65)

5.2 Česká vojenská transformace

Po všech válečných konfliktech a vytvoření obranné struktury se podle Kříže (2010) Česká republika a její armáda octla v relativním bezpečí bez nepřátel. I když

nehrozilo žádné napadení od možného nepřítele, Armáda České republiky i tak musela být schopna ubránit zemi před případným napadením.

Odloučení od Slovenska a vstup roku 1999 do aliance NATO, znamenalo pro českou Armádu přetransformování na armádu schopnou bránit nejen území vlastní, ale i schopnost nasazení v mnohonárodnostních jednotkách ve všech klimatických a geografických podmínkách. Přistoupilo se také k nákupu nové techniky a výzbroje, což vedlo k vysokým výdajům a díky vstupu do NATO se Česká republika musela držet určitých dohod, kdy velkou roli hrál HDP (hrubý domácí produkt). Z původního 2,2% se snížilo na 1,1% (Šrámek, 2013). Toto období řeší Armáda České Republiky záležitosti týkající se změn vojenské obrany státu, jelikož momentální hrozbou, jak zmiňuje Kříž (2010) je terorismus. Dle knihy Ministerstva obrany (2013) „obrana státu představuje jednu ze základních povinností, kterou má zajistit stát vůči vlastním občanům“.

5.3 Branně bezpečnostní krizová legislativa

Přípravy platné branně-bezpečnostní krizové legislativy sahají do 1. poloviny devadesátých let 20. století, kdy základním pilířem měl být ústavní zákon, jenž měl stanovit základní podmínky a pravidla bezpečnosti státu. Do tohoto období spadají i snahy o vytvoření reálného IZS v podmínkách České republiky, při řešení běžných i vážnějších událostí, kdy se na jednom místě setkávaly záchranné a jiné složky (hasiči, policie, záchranná služba, pohotovostní služby, vojenské síly a další). Tyto skupiny však neměly vytvořeny organizační, věcné, technické ani personální podmínky či pravidla, pro vzájemnou spolupráci při zásahu. Odpovědné orgány se tedy začaly touto problematikou zabývat a výsledky tohoto snažení dostávaly konkrétní podobu. (Szaszó, 2010).

První návrhy změny ústavního zákona o bezpečnosti České republiky přišly až s rozsáhlou povodní v roce 1997. Do té doby se o změnách v tomto zákoně pouze zdoluhavě spekulovalo a nebyť právě povodní z roku 1997 by se dle Rektoříka a kol. (2007), nepodařilo tento důležitý zákon urychleně schválit. Tak roku 1998 nabyl účinnosti ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

Po přijetí ústavního zákona o bezpečnosti České republiky byl zahájen proces tvorby dalších, souvisejících zákonů. V roce 2000 byla přijata řada zákonů, které, dá se říci, řešily problematiku krizových situací. Vstupním zákonem pro řešení zejména mimořádných událostí je zákon č. 239/2000 Sb. o Integrovaném záchranném systému. Ten pojednává o stanovení složek integrovaného záchranného systému a jejich působnost a pravomoc, jak státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, tak práva a povinnosti právních fyzických osob při přípravě na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva. Dále byly přijaty zákony č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a č. 241/2000 Sb. o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.

5.4 Souvislost zákonů s Armádou České republiky

Roku 1999 se dočkala zcela nové úpravy oblast branného zákonodárství. Cílem nové právní úpravy bylo nahradit dosavadní úpravu, která byla již zastaralá a značně roztržštěná. K poměrně složité orientaci v dosavadní právní úpravě přispívalo především množství novel a také řada prováděcích předpisů, které sice byly platné, často však prakticky nepoužitelné. Nové zákony tak především sjednotily a zpřehlednily organizaci ozbrojených sil v našem právním řádu. Z těchto zákonů je nejvýznamnější zákon č. 218/1999 Sb. - branný zákon, zákon č. 219/1999 Sb., - o ozbrojených silách České republiky a zákon č. 222/1999 Sb., - o zajišťování obrany České republiky. V roce 2000 předložila vláda návrh zákona o krizovém řízení a o IZS. Během projednávání na parlamentní půdě bylo navrženo, aby byl tento zákon rozdělen do dvou samostatných zákonů. Byl tedy schválen zákon č. 240/2000 Sb. (krizový zákon) a zákon č. 239/2000 Sb. (o integrovaném záchranném systému). Tyto zákony navazují především na ústavní zákon č. 110/1998 Sb. a jejich úkolem je sjednotit právní úpravu postupů při řešení krizových situací. Zákon o integrovaném záchranném systému dává právní rámec pro vytvoření bezpečnostního systému, který má složku nejen bezpečnostní ale zákon také koordinuje spolupůsobení jednotlivých složek tak, aby jejich komunikace byla co nejpružnější a nasazení v místě potřeby co nejrychlejší. (Rosická, 2007, s. 39).

Dále byla vytvořena Doktrína AČR, která vychází z Vojenské strategie České republiky, dokumentu pro výstavbu a použití ozbrojených sil, který rozpracovává principy obranné politiky, definované v Bezpečnostní strategii ČR. Doktrína obecně

představuje souhrn vyhraněných názorů na určitý problém: ve vojenském prostředí se jedná o vyjádření soustavy zásad a principů, podle nichž se řídí činnost ozbrojených sil při plnění úkolů ve vojenských operacích. Doktrína objasňuje, v jakých podmínkách může AČR při naplňování svého poslání působit a uspět. Vztahuje se k nasazení sil a prostředků v bojových i nebojových operacích a poskytuje základní teoretická východiska pro praktickou aplikaci použití AČR (Rosická, 2007).

6 OZBROJENÉ SÍLY ČESKÉ REPUBLIKY

Ozbrojené síly mají právní zakotvení v novelizovaném zákoně číslo 253/2012 Sb., o Ozbrojených silách České republiky. Ozbrojené síly ČR se člení na Armádu České republiky, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. Jako hlavní a nepostradatelná složka ozbrojených sil České republiky je AČR. Základním úkolem ozbrojených sil je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení. Spolu s tímto pak plní další úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení. Česká Republika je tedy nepostradatelnou součástí celosvětového společenství s náležitými povinnostmi týkajícími se zajišťování bezpečnosti.

- Životní zájmy – Zajištění existence České republiky, její suverenity, územní celistvosti a politické nezávislosti, obrana demokracie a právního státu, ochrana základních lidských práv a svobod obyvatel.
- Strategické zájmy – Bezpečnost a stabilita v euroatlantickém prostoru, zachování globální stabilizační role a zvýšení efektivnosti Organizace spojených národů (OSN). Pevná vazba v rámci NATO a budování strategického partnerství mezi NATO a Evropskou Unií. Komplementární rozvíjení obranných schopností NATO a Evropské Unie spolu s oblastí prevence rizika šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů. Eliminace organizovaného zločinu a nelegální migrace, dále také podpora regionální spolupráce zajištění ekonomické bezpečnosti České republiky. Posilování konkurenceschopnosti domácího obranného průmyslu a zajištění adekvátní úrovně rezerv, podpora šíření svobody demokracie a principů právního státu.

- Další významné zájmy – Prevence a připravenost v souvislosti s nepředvídatelnými živelnými, ekologickými či průmyslovými haváriemi a katastrofami, ochrana životního prostředí a možné souvislosti s globálními klimatickými změnami, nedostatkem potravin, vody a nedostatkem průmyslového potenciálu a energií (Roušar, 2006).

7 NOVÁ KONCEPCE ARMÁDY

Podle Roušara (2006) je nezbytné, aby ozbrojené síly postupně a plánovitě dosahovaly požadované úrovně operačních schopností. Splnění tohoto požadavku si vynutilo zahájit radikální reformu ozbrojených sil. Tyto strategie vycházejí především ze současné bezpečnostní situace a prognóz jejího vývoje.

Dle mého názoru se Česká republika nachází v příznivém prostředí, jelikož má s okolními zeměmi dobré vztahy, také členství v NATO a v Evropské unii je pro Českou republiku víceméně výhodné, i když vstupem do aliance i do unie se Česko také zavázalo plnit stanovené dohody, díky kterým bude mít zajištěnou ochranu, před případným napadením. Na druhou stranu se také musí Česká republika účastnit různých zahraničních misí a nasazovat tak životy vojáků.

Co se týká osobnosti vojáka, v dnešní době se právě očekává schopnost být nasazen/nasazena v klasické, protiteroristické nebo mírové operaci. Tudíž voják musí splňovat mnohá kritéria, která nezahrnují pouze osoby, ale také vojenské vybavení. Modernizace zasáhla také možnost výběru ze široké škály zbraní a prostředků, které mají maximalizovat účinnost zásahu (Kříž, 2010).

Problémem současnosti i budoucnosti je bezpečnostní situace na globální úrovni, která se stále zhoršuje. Hrozba šíření zbraní hromadného ničení a teroristické útoky na počátku 21. století svědčí o tom, že všechny tyto faktory nepůsobí pouze na jednom místě a v izolaci, nýbrž v měřítku mezinárodním a koordinovaném. Proto zůstává politicko-vojenskou ambicí České republiky zajištění společné obrany všemi silami NATO. Ozbrojené síly České republiky musí být připravovány tak, aby byly schopné disponovat operačními schopnostmi, díky kterým dokážou dané cíle splnit (Roušar, 2006).

8 ČESKÁ REPUBLIKA V ALIANCI NATO

Organizace Severoatlantické smlouvy nebo také Severoatlantická aliance (North Atlantic Treaty Organization) je politicko-vojenskou aliancí založenou v roce 1949. Základním dokumentem je Severoatlantická smlouva, na jejímž základě smluvní strany považují ozbrojený útok proti jedné nebo několika z nich za útok proti všem. V takovém případě se příslušné státy zavazují k pomoci napadeným členům. NATO má v dnešní době 28 členů, kterým se stala i Česká republika v roce 1999. Aliance pracuje pro vytvoření spravedlivého a trvalého mírového pořádku (Ministerstvo zahraničních věcí, 2015).

Hodnotami tohoto uskupení jsou demokracie, lidské právo a právní stát. Mezi základní funkční principy Aliance řadíme zásadu společného závazku o vzájemné spolupráci, nedělitelnost bezpečnosti, solidaritu a stabilní vztahy s jinými zeměmi. Mezi prostředky, kterými Aliance uskutečňuje bezpečnostní politiku, patří dostatečné vojenské prostředky pro zabránění válečného konfliktu, schopnost zvládat krize ohrožující bezpečnost států, ale také aktivní prosazování názorů s ostatními státy, konzultace, spolupráce a partnerství (Ministerstvo zahraničních věcí, 2015).

Přidání se ke světové alianci NATO bylo dle Roušara (2007) významným stádiem pro Armádu České republiky. Tímto byla česká Armáda zahrnuta mezi síly rychlé reakce a tomu se také musela přizpůsobit a to splňováním určitých kritérií (vybavení, lidské zdroje, celkové prostředky). Armáda zajišťuje schopnost přijmout v případě potřeby alianční síly na vlastním území. Ozbrojené síly České republiky jsou také zapojeny do přípravy vojenských jednotek EU včetně sil rychlé reakce, které jsou budovány stabilně a ve spolupráci se silami NATO.

Po konci Studené války bylo jedním z významných cílů zahraniční politiky České republiky stát se součástí euroatlantických bezpečnostních struktur, především být plnoprávným členem NATO. Na cestě k tomuto členství Česká republika prošla aliančním programem „Partnerství pro mír“ a 12. března 1999 vstoupila spolu s Polskem a Maďarskem do NATO. Hlavním důvodem vstupu do NATO bylo zajistit vnější bezpečnost republiky. Vstupem do NATO se Česko stalo pevnou součástí

nejsilnější politicko-vojenské organizace světa a docílila stavu, kdy je bezpečnost země zajištěna nejlépe v historii našeho národa (Ministerstvo zahraničních věcí, 2014).

Česká republika se aktivně zapojila do rozhodnutí, která reagují na výrazné zhoršení bezpečnostního prostředí v Evropě. V této souvislosti Aliance přijala Akční plán připravenosti, který obsahuje souhrn opatření na ujištění těch spojenců, kteří se cítí být ohroženi. Zároveň nastavuje proces dlouhodobé adaptace NATO na zhoršené bezpečnostní prostředí. Česká republika se na summitu NATO ve Walesu ze září 2014 rovněž přihlásila ke spoluodpovědnosti za bezpečnost v euroatlantickém prostoru formou spravedlivějšího sdílení nákladů na zajištění kolektivní obrany. V tomto duchu jsme se zavázali postupně zvýšit vlastní výdaje na do roku 2020 (Ministerstvo zahraničních věcí, 2014).

8.1 Působení v Alianci

Armáda České republiky je hlavním subjektem realizace obrany, v souladu se strategickými zásadami NATO. Je jednotlivě i společně nepřetržitou efektivní přípravou rozvíjena její operační nezávislost a schopnost součinnosti pozemních a vzdušných sil a ostatních součástí AČR. Armáda je zapojena do integrované vojenské struktury, do systémů obranného, operačního a civilního nouzového plánování, do procedurálních a organizačních aspektů jaderných konzultací a do společných cvičení a operací. Díky vstupu do NATO byla zahájena transformace Armády ČR s cílem její úplné profesionalizace, čehož bylo dosaženo 1. ledna 2005, kdy se staly české ozbrojené síly plně profesionalizované (Kopecký a kol., n.d.). Armáda České republiky se připravuje k tomu, aby byla schopna samostatně nebo s alianční podporou účinně reagovat na všechny bezpečnostní hrozby vojenského i nevojenského charakteru. Dále se také podílí na mírových operacích mezinárodního společenství vycvičenými, mobilními a logisticky soběstačnými silami (Roušar 2006).

8.2 Česká republika v OSN

Česká republika se jako jedna ze základajících zemí aktivně podílí na činnosti OSN. Organizace spojených národů je jedinou a tím jedinečnou základnou pro řešení globálních problémů. Členství v OSN a jejích volených orgánech a jednáních umožňuje

České republice aktivně prosazovat její politické a ekonomické zájmy, prezentovat, sbližovat či koordinovat její postoje vůči ostatním zemím a posilovat mezinárodní prestiž země. Mimo jiné, Česká republika podporuje současné snahy OSN o adopci globální strategie proti terorismu a dosavadní proces odzbrojení a nešíření zbraní hromadného ničení. Česká republika od svého vzniku v lednu 1993 navázala ve vysílání příslušníků armády do mírových operací OSN na aktivní účast bývalého Československa. Do současné doby působilo přibližně 3000 příslušníků Armády České republiky ve více než 30 misích OSN. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2014).

8.3 Změna principů ozbrojených sil

Reformace ozbrojených sil spočívá ve zkvalitnění dosavadních pravidel v oblasti sociální, ekonomické, řídicí a také organizační. Tento proces působí dlouhodobě a na jeho konci by měla být armáda po všech stránkách srovnatelná s armádami ostatních členských států NATO a svou strukturou, výstrojí, technikou a počty osob odpovídající reálným možnostem České republiky (Roušar, 2006).

Dle Roušara (2006) je obrana České republiky založena na odpovědném přístupu vlády a dalších orgánů veřejné správy k zajištění systému obrany státu, dále na vytváření k tomu potřebných obranných schopností v rámci kolektivní obrany NATO a na zapojení občanů do obranných aktivit v případě vážného ohrožení země. Ministerstvem obrany České republiky (2012), jsou stanoveny tři pilíře.

Pilíř 1 - Zodpovědný přístup státu k obraně České republiky a spojeneckým závazkům

- **Obrana území České republiky:** Obrana území České republiky je zajišťována složkami státní správy, územní samosprávy, právnických osob i občanů. Vláda České republiky je odpovědná za zabezpečování obrany státu, jako demokratického systému občanů, jejich práv a svobod. Vláda také garantuje, že ozbrojené síly České republiky splňují požadavky pro obranu suverenity a územní celistvosti státu v rámci kolektivní obrany NATO.

- Kolektivní obrana: Česká republika zajišťuje podmínky pro naplňování požadavků v rámci obranného plánování a zabezpečuje také kapacity pro přijetí a podporu sil spojenců na vlastním území. Opatření k zajištění obrany státu jsou ověřována pravidelně při cvičeních orgánů krizového řízení doma i na mezinárodní úrovni.
- Systém obrany státu: Základní funkcí systému obrany státu je příprava, řízení, koordinace a zabezpečování činnosti příslušných orgánů, sil a prostředků při zajišťování obrany České republiky. Do této soustavy také patří rozpoznávání a předpovídání vývoje hrozeb a jejich vyhodnocení. Řízení zabezpečuje prezident republiky, Parlament České republiky, vláda se svými pracovními orgány, ministerstva a ostatní ústřední správní úřady. Hlavním výkonným prvkem systému obrany státu jsou ozbrojené síly.
- Obranné plánování: Zajištění obranných schopností je stanoveno důsledným plánováním struktury pro obranu České republiky v rámci obranné strategie České republiky.
- Zpravodajství: Aktuální, nezávislé a maximálně objektivní zpravodajské informace jsou nezastupitelným prvkem plánování a rozvoje účinného systému obrany státu, za účelem včasného varování před bezpečnostními hrozbami, prevenci jejich realizace a aktivaci systému obrany státu.
- Finanční zdroje: Bez finančních zdrojů by nebylo možné zajistit obranu státu, je to tedy klíčový předpoklad. Proto je důležité stanovit výši rozpočtu a výdaje, tedy hospodárnost s penězi. Tvůrcem je Vláda České republiky.
- Obranný průmysl: Ministerstvo obrany podporuje výrobu, výzkum a vývoj průmyslové výroby v České republice. Podpora domácího obranného průmyslu vychází z podstatných bezpečnostních zájmů ČR s cílem zachovat rozvoj klíčových schopností českého obranného sektoru a využívat nástrojů mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje.

- Regionální spolupráce: Česká republika podporuje vztahy v oblasti obrany zejména se sousedními kraji a v rámci regionální spolupráce. Tato kooperace přináší jak zlepšení vojenských schopností, tak finanční úspory.
- Komplexní přístup: Česká republika rozvíjí schopnost spolupráce ozbrojených sil, dalších složek státní správy a civilního sektoru v rámci podpory mezinárodního míru a bezpečnosti a civilně-vojenských misí.

Pilíř 2 – Akceschopné ozbrojené síly

Základním úkolem ozbrojených sil je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení. To zahrnuje činnosti související s obranou:

- území České republiky
- vzdušného prostoru České republiky
- infrastruktury nezbytné pro obranu státu

Dále se ozbrojené síly podílí na kolektivní obraně území spojenců NATO a to prostřednictvím cvičení, aliančního obranného plánování a účastí v zahraničních operacích. Česká republika je schopna přispívat i do dalších operací speciálními uskupeními nebo skupinami odborníků, a to například speciálními jednotkami a expertními týmy v oblasti výcviku a vojenského poradenství. (Ministerstvo obrany, 2012).

Pilíř 3 – Občanská povinnost k obraně státu

Obrana státu je občanskou povinností a zároveň morálním závazkem. Zákonná povinnost občanů bránit svou vlast nezanikla ani s profesionalizací Armády České republiky. Vláda posiluje vědomí o osobní odpovědnosti občanů k obraně státu. Příprava občanů na obranu státu vyžaduje vzhledem k prolínání vnitřních a vnějších bezpečnostních hrozeb kombinaci vojenských a civilních přístupů. Jsou vytvářena opatření a nástroje krizového plánování. Účinným nástrojem pro naplnění práva občanů podílet se v době míru na zajišťování obrany státu je institut aktivní zálohy, který zároveň propojuje ozbrojené síly České republiky s veřejností. Příslušníci v aktivní

záloze v případě potřeby slouží k doplňování početních stavů vybraných vojenských útvarů (Ministerstvo obrany, 2012).

Jak jsem zmínila výše, převážná většina současných bezpečnostních hrozeb je nevojenského charakteru, ozbrojené síly České republiky mají a budou mít i nadále důležitou roli při ochraně naší demokratické společnosti. Dobře připravené obyvatelstvo ve všech oblastech, i v oblasti obrany, je důležité pro zvládnutí všech typů krizových situací. Znamená to mít potenciál fyzicky a psychicky odolných občanů, kteří znají a váží si lidských hodnot a jsou také ochotni a schopni účastnit se na obraně státu. Výchova k těmto hodnotám začíná v rodině a škola je také její nedílnou a důležitou součástí (Kopecký et al., n.d.).

8.4 Společná bezpečnostní a zahraniční politika

Po rozdělení světa v 90. letech 20. století se dle Kavana a kol. (2006), sice významně snížila pravděpodobnost celosvětového válečného konfliktu, ale v žádném případě nelze přijmout tvrzení, že je současná světová situace zproštěna možnosti vzniku bezpečnostních rizik. Dnešní propojení národů přináší nové hrozby.

Jak uvádí Pikna (2014) mezi nejvýznamnější hrozby patří hojné množení zbraní hromadného ničení, regionální a mezinárodní konflikty, rozpad států, organizovaný zločin, terorismus, a nelegální migrace. Mezi dnešní problémy lze zařadit například vzrůst řady regionálních konfliktů, které se svým charakterem vymykají zaběhnutým vojenským strategiím a postupům. Dalším soudobým fenoménem je rovněž i nebezpečí mezinárodního terorismu, který sehrává velkou roli a před jehož dopady není v rámci nynějšího globalizovaného světa ochráněna žádná země.

Důležitou pozici v této celosvětové situaci týkající se bezpečnosti, jak poukazují Kaňa a Mynarzová (2012) má i Evropská unie, spolu s dalšími aktéry světové bezpečnosti. Otázka zahraniční a bezpečnostní politiky, která bývá považována za jeden ze základních atributů suverenity národních států, se stále dostává do popředí zájmu řady politiků, kteří v ní spatřují perspektivní oblast prohlubování evropského integračního systému.

Současná bezpečnostní situace ve světě je odlišná od historických válečných bojů a jako taková vyžaduje i odlišné přístupy k řešení řady problémů regionálního i globálního charakteru. Jedním z klíčových aspektů světové bezpečnosti 21. století jsou například i demografické faktory, jak uvádí Čajka a Kazaňský (2014). Evropská unie sehrává na světové politické a vojenské scéně roli, při které bude nucena intenzivně pracovat na procesu prohlubování účinné a do budoucna možná i jednotné bezpečnostní politiky, která musí být dle Kavana a kol. (2014) doprovázena i budováním odpovídajících vojenských kapacit.

Posilování efektivních adekvátních nástrojů v podobě Společné zahraniční a bezpečnostní politiky a Společné bezpečnostní a obranné politiky tak umožní Evropské unii čelit výše zmíněným výzvám a díky posilování vlastních vojenských, policejních a civilních kapacit by tyto nástroje zajistily zlepšení světové bezpečnosti. Tato oblast je dle Kavana a kol. (2014) velmi specifická vzhledem ke státní suverenitě členských států Evropské unie, což je zajištěno smluvně a členské státy se musí zdržet jakéhokoli jednání, které by bylo v rozporu s jejími zájmy nebo by snižovalo účinnost jejího působení jako soudržné síly v mezinárodních vztazích (Bindy, 2010).

Postupné posilování role Unie na mezinárodní úrovni v řešení diplomatických aktivit celé řady konfliktů, by vojenské kapacity většiny členských států nebyly schopny zajistit, vést a úspěšně vyřešit jakoukoliv operaci na jejich vlastním území. Tento fakt, který zmiňuje Kavan a kol. (2014), vedl k vytvoření společné obranné politiky, která by se v budoucnu mohla vyvinout ve společnou obranu Evropské unie.

9 FINANCOVÁNÍ KRIZOVÉHO MANAGEMENTU

Zákon č. 241/2000 Sb. o hospodářských opatřeních pro krizové stavy upravuje přípravu hospodářských opatření a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy jako je stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav. Tyto krizové situace jsou řešeny složkami Integrovaného záchranného systému. Hospodářským opatřením pro krizové stavy se rozumí organizační, materiální nebo finanční opatření přijímané správním úřadem v krizových stavech pro zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb, bez které nelze zajistit překonání krizových stavů (Rektořík et al., 2007).

System hospodářských opatření pro krizové stavy zahrnuje

- System nouzového hospodářství,
- System hospodářské mobilizace,
- Použití státních hmotných rezerv,
- Výstavbu a údržbu infrastruktury,
- Regulační opatření (Rektořík a kol., 2007, s. 69).

Základní normou pro financování výdajů krizového managementu je zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech v platném znění. Smyslem tohoto zákona je zejména stanovit pravidla, která zajistí posílení účelovosti a hospodárnosti, zvýšení transparentnosti a zpřísnění kontroly vynakládaných prostředků.

Zákon vymezuje také funkce Ministerstva financí České republiky při vyhlášení vojenských krizových situací. Tím je myšlen stav ohrožení státu a válečného stavu. Ministerstvo financí je povinno vypracovat po vyhlášení stavu ohrožení státu návrh mimořádného státního závěrečného rozpočtu a návrh nouzového státního rozpočtu na zbytek roku. Po vyhlášení válečného stavu vypracovává ministerstvo financí návrh mimořádného státního závěrečného účtu a návrh válečného státního rozpočtu na zbytek roku. Návrhy vypracovává ministerstvo ve spolupráci se správci kapitol a do 15 dnů ode dne vyhlášení krizového stavu jej předloží vládě. Ministr financí spravuje kapitolu o všeobecné pokladní správě, v níž jsou uvedeny pouze ty příjmy a výdaje státního rozpočtu republiky, které mají všeobecný charakter a nepatří do působnosti určitého ústředního orgánu (Rektořík et al., 2007).

- Krizový zákon – č. 240/2000 Sb. řeší finanční zabezpečení krizových opatření na běžný rozpočtový rok a zároveň použití rezerv finančních prostředků na předcházení a řešení krizových situací z vládní rozpočtové rezervy. V souladu se zákonem lze za nouzového stavu a stavu ohrožení státu použít ustanovení o osvobození od dovozního cla.
- Zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy – č. 241/2000 Sb. řeší ve svých ustanoveních hlavně opatření, která slouží ke snížení spotřeby nedostatkových surovin, výrobků a energií nebo usměrnění spotřeby těchto komodit v souladu s krizovými plány v případech, kdy krizová situace nabývá

rozsahu, že běžné ekonomické nástroje nejsou při zajišťování nezbytných dodávek dostatečně účinné (MVČR, 2015).

- Zákon o integrovaném záchranném systému – č. 239/2000 Sb. řeší jak náhrady škod, tak i finanční zabezpečení integrovaného záchranného systému. Do zákona je komplexně zapravována problematika ochrany obyvatelstva včetně civilní obrany.

Krizové řízení již není v České republice, novým pojmem. Tato problematika ovlivňuje zejména preparaci obyvatelstva na řešení krizových situací. Přijaté zákony umožňují provádět přípravu na nevojenské krizové situace a vojenské krizové situace, dále plánování obrany, dle Rektořika a kol. (2007). I v dnešní době se stále vytvářejí podmínky pro jejich řešení a zejména jejich financování.

9.1 Struktura ozbrojených sil

Struktura ozbrojených sil, jejich velikost a schopnosti jsou odvozeny od stanovených politicko-vojenských ambicí. Musejí respektovat principy dostatečnosti jednotlivých druhů vojsk. Jednotky jsou v rámci naplňování armádních úkolů připravovány na realizaci celé škály různých operací a misí v mezinárodním měřítku. Jednotky mohou být předurčeny pro různé způsoby využití, a to jak v národním měřítku, tak pro operace NATO a Evropské unie. Vytváří se také systém mobilizačních, ekonomických a právních opatření, která umožňují postupný přechod ozbrojených sil na válečnou strukturu pro obranu teritoria České republiky (Rektořik, 2007).

9.1.1 Personální zabezpečení

Představuje souhrn opatření, která jsou přijímána k zajištění nepřetržitého obsazení všech funkčních míst v organizační struktuře vojsk nasazených v operaci vojenskými osobami s požadovanou úrovní odborné, morální, fyzické a jiné připravenosti k plnění požadovaných úkolů v operaci. Personální zabezpečení hraje významnou roli hlavně v případě velkého rozsahu operace. Záleží na době jejího trvání a počtu nasazených sil a prostředků, je také nutné zajistit obměnu nasazených sil a průběžného doplňování ztrát. Tento požadavek ovlivňuje postupné rozšiřování

personální stránky AČR a systém přípravy i výcviku u nově přijímaných vojenských profesionálů. Tento proces je však velmi časově náročný vzhledem k procesu jejich výběru, přípravy a výcviku (Socha et al., 2010).

9.1.2 Materiální zdroje

Jsou zajišťovány z domácí průmyslové a hospodářské základny v rámci systému plánování obrany ČR. V krizových situacích budou domácí zdroje ve formě nezbytných dodávek výrobků, prací a služeb zabezpečovány v systému hospodářské mobilizace a budou doplňovány využíváním státních hmotných rezerv a infrastruktury. V souladu s Vojenskou strategií je spravována Národní strategie vyzbrojování, která je výchozím dokumentem politiky vyzbrojování ozbrojených sil. Tyto úkony závisí na výši rozpočtových prostředků a efektivnosti jejich využití. Finanční zdroje pro krytí výdajů na obranu zajišťuje státní rozpočet (Rektořík et al., 2007).

9.1.3 Logistická podpora

Logistická podpora spočívá v koordinovaném plánování, řízení a provádění všech činností a služeb, souvisejících s pořizováním dodávek, zásobováním, údržbou, vyprošťováním, vytěžováním, evakuací, opravami a kalibracemi výzbroje, vojenského materiálu, přesuny, přepravou osob a veškerého majetku, poskytováním služeb logistiky v oblastech péče o vojáka, požární ochrany i úklidu bojiště. Všechna tato podpora je zajišťována opatřeními a prostředky, určenými k zabezpečení bojové činnosti v prostoru operace a v mírových posádkách, ke kterým je vytvářena potřebná logistická infrastruktura. Logistická podpora jednotek AČR v zahraničí je zpravidla zajišťována ze zdrojů ČR. V tomto případě spočívá na ČR odpovědnost za dopravu, vytvoření a doplňování zásob, provádění údržby a oprav techniky a vojenského materiálu (majetku) i zabezpečení služeb vlastním jednotkám (Rektořík et al., 2007).

- Logistická podpora AČR se realizuje z věcných zdrojů AČR, nákupem majetku, zajišťováním služeb a krytím platových, mzdových a osobních výdajů, spojených s nasazením vyčleněných sil na základě podrobné specifikace výdajů.
- Civilní zdroje mohou doplnit vojenské. Civilní vybavení, zboží a služby mohou být využity k poskytnutí včasné a účinné logistické podpory pro jakoukoli operaci.

- Orgány logistiky AČR musí přistupovat k řešení úkolů logistické podpory pružně, hledat nová, účinná, třeba i netradiční řešení přímo v místě nasazení s ohledem na vzniklou situaci a stanovený úkol.

Struktura velení a řízení logistiky v prostoru operace bude záviset na rozsahu a charakteru operace a na tom, zda vyčleněné síly AČR budou operovat nezávisle, nebo v mnohonárodním rámci a na dalším množství ovlivňujících faktorů (Socha et al., 2010, s. 81-85).

9.1.4 Princip financování IZS

Základním aspektem IZS je skutečnost, že žádná složka neztrácí svoji účastí v systému svoji právní subjektivitu ani princip dosavadního samostatného financování. Výjimku tvoří vybavení složek sloužící výhradně pro společné potřeby nebo pro koordinaci IZS. Například vybavení operačního a informačního střediska, spojení a podobně. Uvedené vybavení uplatňuje ve svém rozpočtu Ministerstvo vnitra a krajský úřad v návrhu svého rozpočtu. Stát odpovídá za škodu způsobenou právními a fyzickými osobám, vzniklou v příčinné souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a cvičeními, odškodnění zranění toho, kdo se na záchranných a likvidačních pracích podílel (Rosická, 2007). Též jsou využívány mimorozpočtové zdroje a zdroje NATO a EU. Pokud dojde ke schválení rozpočtu na operaci. Návrh rozpočtu na každou vojenskou operaci EU schvaluje zvláštní výbor složený z jednoho zástupce každého zúčastněného členského státu (Socha et al., 2010).

10 ARMÁDA PŘI ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ

Armáda České Republiky může být použita, na základě ustanovení zákona č. 219/1999 Sb., k záchranným pracím při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí, k odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za pomoci vojenské techniky, k zabezpečení letecké zdravotnické dopravy, letecké služby pátrání a záchrany a to zpravidla v rámci Integrovaného záchranného systému (dále jen IZS).

- Základním a nejhlavnějším úkolem ozbrojených sil je připravovat se k obraně ČR a bránit ji proti vnějšímu napadení.

- Ozbrojené síly plní úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků ČR o společné obraně proti napadení (MOČR, 2010).

Mezi nejčastější a dle Rosické (2007) také velmi kladně hodnoceným druhem nasazení armády k plnění úkolů veřejné správy je pomoc při odstraňování následků různých živelných pohrom nebo v jiných závažných situacích, kdy jsou ohroženy životy, zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí a kdy samy správní orgány a úřady, případně orgány územní samosprávy, požární ochrana a další složky nejsou schopny zajistit záchranné práce vlastními silami. Objevily se také snahy o omezení působení vojenských jednotek, kvůli možnému zneužívání jejich prostředků a proto bylo o tomto tématu pojednáno v zákoně o ozbrojených silách. Důvodem měla být pružná, rychlá a účinná mobilizace v případě potřeby.

V paragrafu 15 zákona č. 219/1999 Sb. o ozbrojených silách České republiky ve znění zákona č. 352/2001 Sb. a zákona č. 320/2002 Sb. je uvedeno, že „použití armády k záchranným pracím je dočasné organizované nasazení vojenských útvarů a vojenských zařízení s potřebným vojenským materiálem pod velením příslušného velitele nebo náčelníka, k němuž dochází, pokud příslušné správní úřady, orgány územní samosprávy, požární ochrana nebo vojenské záchranné útvary nemohou zajistit záchranné práce vlastními silami“. Nasazení sil a prostředků k záchranným pracím řeší Náčelník generálního štábu AČR prostřednictvím Společného operačního centra Ministerstva obrany. Dále může do rozhodnutí zasahovat velitel vojenského útvaru nebo náčelník vojenského zařízení, u kterého bylo nasazení sil a prostředků vyžádáno (Rosická, 2007).

10.1 Nová struktura velení

Do roku 2013 působilo v Olomouci velitelství Společných sil a ve Staré Boleslavi velitelství Sil podpory. Komplex byl určen k řešení taktických nebo operačních úkolů na území České republiky i mimo ni. Zrušení těchto velitelství bylo vynuceno snižováním nákladů, tím pádem muselo dojít také k redukci pracovních pozic, což znamenalo propuštění více než 800 pracovníků. Tato velitelství byla určena k zabezpečení plánování a řízení výstavby, přípravy, výcviku a vyčleňování prostředků a podřízených sil do úkolových uskupení k zajištění vojensko-politických ambicí ČR.

Namísto toho vznikly dvě nové nástupnické organizace a to Velitelství pozemních sil a Velitelství vzdušných sil s místem působení v Praze. Hlavním smyslem těchto nových uskupení je zabezpečování přípravy a výcviku (Armáda České republiky, 2013).

10.1.1 Velitelství vzdušných sil

Hlavním úkolem je obrana vzdušného prostoru státu. Jednotky a útvary vzdušných sil také trvale zabezpečují aktivní účast v integrovaném systému protivzdušné a protiraketové obrany NATINADS (NATO – Integrated Air Defence System). V době míru tyto složky zabezpečují monitorování oblastí z důvodu pátrání, pomáhají posádkám letounů v nouzi, přepravu ústavních a vládních činitelů a jsou součástí Integrovaného záchranného systému pro pomoc při katastrofách a živelních pohromách (Armáda České Republiky, 2015).

Jsou také určeny k útočné a bojové činnosti, udržování klidu a pořádku, ochraně civilního obyvatelstva při mírových a jiných nestandardních operacích mimo území státu (Roušar, 2007).

Struktura vzdušných sil, dle (AČR, 2015).

Bojové jednotky:

- 21. základna taktického letectva Čáslav
- 22. základna vrtulníkového letectva Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou

Jednotky bojové podpory:

- 24. základna dopravního letectva Praha – Kbely
- 25. protiletadlový raketový pluk Strakonice
- 26. pluk velení, řízení a průzkumu Brandýs nad Labem - Stará Boleslav

Jednotky bojového zabezpečení:

- Správa letiště Pardubice

10.1.2 Velitelství pozemních sil

Pozemní síly jsou určeny k plnění úkolů, ke kterým patří vedení obranné a útočné bojové činnosti, ochrana komunikací, objektů a prostorů mimo oblast přímé bojové činnosti, monitorování situace v přiděleném prostoru, udržování klidu a pořádku

a ochrana civilního obyvatelstva při mírových a zahraničních operacích mimo území státu, posílení ochrany státní hranice, střežení důležitých objektů na území České republiky a plnění úkolů ve prospěch Policie ČR.

Jednotky pozemních sil plní též úkoly prevence a reakce na krizové situace v národním a aliančním rozsahu. Toto organizační uskupení pro řešení operací může být využito částí nebo všemi silami pozemních sil. Je schopno působit samostatně nebo v sestavě aliančního uskupení na území České republiky i mimo něj (AČR, 2015).

Struktura pozemních sil, dle (AČR, 2015).

Bojové síly:

4. brigáda rychlého nasazení

- 41. mechanizovaný prapor Žatec
- 42. mechanizovaný prapor Tábor
- 43. výsadkový prapor Chrudim
- 44. lehký motorizovaný prapor Jindřichův Hradec

7. mechanizovaná brigáda Hranice

- 71. mechanizovaný prapor Hranice
- 72. mechanizovaný prapor Přeaslavice
- 73. tankový prapor Přeaslavice
- 74. lehký motorizovaný prapor Bučovice

Síly bojové podpory:

13. dělostřelecký pluk Jince

- 131. dělostřelecký oddíl Jince
- 32. dělostřelecký oddíl Jince

15. ženijní pluk Bechyně

- 151. ženijní prapor Bechyně
- 153. ženijní prapor Olomouc

31. pluk radiační, chemické a biologické ochrany Liberec

- 311. prapor radiační, chemické a biologické ochrany
- 312. prapor radiační, chemické a biologické ochrany
- 314. centrum výstrahy zbraní hromadného ničení

53. pluk průzkumu a elektronického boje Opava

- 532. prapor elektronického boje Opava
- 102. průzkumný prapor Prostějov

103. centrum civilně vojenské spolupráce a psychologických operací Olomouc

Síly bojového zabezpečení:

14. pluk logistické podpory Pardubice

- 141. zásobovací prapor Pardubice
- 142. prapor oprav Klatovy

11 VYČLENĚNÍ SIL Z HLEDISKA PROSPĚCHU PRO OBYVATELSTVO

11.1 15. ŽENIJNÍ PLUK BECHYNĚ

Dnem 1. prosince 2013 byl další reorganizací vytvořen 15. ženijní pluk, jehož velení a 151. ženijní prapor jsou dislokovány v posádce Bechyně a 153. ženijní prapor v posádce Olomouc. Součástí obou praporů jsou i záchranné roty. Ženijní zálohy jsou určeny k plnění nepředvídaných úkolů ženijní podpory, k náhradě ztrát jednotek ženijního vojska a k posílení vojsk zasazovaných k plnění úkolů operace. Jsou součástí vyčleněných sil a prostředků ozbrojených sil, které jsou určeny na pomoc Integrovanému záchrannému systému ČR. Vytváří se z přidělených sil a prostředků ženijního vojska, které jsou v dané situaci k dispozici, neplní jiné úkoly ženijní podpory (AČR, 2015).

Pluk je určený k provádění terénních úprav, k přípravě objektů pro bojové účely k ženijní podpoře vojska a k pomoci obyvatelstvu. Mezi další povinnosti řadíme ženijní zabezpečení úkolových uskupení (průzkum, zabezpečování překonávání překážek, odminování, odtarasování a úprava cest, zatarasování a ničení, podpora letectva,

maskovací opatření.). Zabezpečuje také vojska pro zahraniční mise a odstraňování a likvidování nevybuchlé munice (činnost EOD – Explosive Ordnance Disposal) (Roušar, 2006, s. 104).

Ženíjný pluk je schopen plánovat, organizovat a řídit plnění úkolů ženíjní bojové a částečně ženíjní všeobecné podpory dle existujících standardů NATO v celém spektru operací. Připravit a vyčlenit podřízené ženíjní útvary pro plnění úkolů ženíjní podpory ve prospěch Armády České republiky. Organizovat a řídit vzdělávání specialistů EOD, provádět přípravu jednotek v oblasti IED (Improvizovaná výbušná zařízení). Vyčleňovat síly a prostředky k plnění záchranných, vyprošťovacích a likvidačních prací v rámci národního Integrovaného záchranného systému (AČR, 2015).

11.1.1 Bojové zásahy mimo ČR a v ČR při kterých působil 15. ženíjný pluk Bechyně

V souladu se svými schopnostmi a dostupnými zdroji se Česká republika účastní aliančních operací a misí. Podílí na misi v podpoře Afghánistánu, upevnění jeho bezpečnosti, budování kapacit státní správy a samosprávy a na podpoře hospodářského a sociálního rozvoje země. Česká republika se od poloviny 90. let minulého století účastní na stabilizaci regionu západního Balkánu zapojením do vojenských operací NATO. V současné době je zapojena do alianční operace v Kosovu (AČR, 2015).

Česká Republika podporuje další rozvoj aliančních schopností v oblasti tzv. nových hrozeb například energetická a kybernetická bezpečnost, boj proti terorismu. Za klíčový rozvoj je považována schopnost Aliance čelit hrozbě tzv. hybridního útoku, který spočívá v komplexním organizovaném užití nevojenských a vojenských pomocných složek vypomáhající armádě jako ostraha objektů či dobrovolná aktivní záloha (AČR, 2015).

- SFOR – Bosna a Hercegovina 2003 (ženíjní rota jako část mechanizovaného praporu)
- ISAF – Afghánistán 2004-2006 (EOD Týmy v Kábulu, Afghanistan International Airport - KAIA)
- EUFOR - Bosna a Hercegovina 2005, 2006 (strážní rota)
- KFOR – Kosovo 2003 – 2009 (ženíjní četa)
- ISAF – Afghánistán od 2008 (EOD Týmy pro PRT Lothar)

- KFOR – Kosovo leden - červenec 2009, únor - září 2010 (prapor - 14. a 16. kontingent)
- cvičení BOŽENA DEMINER duben – červenec 2010 (na území Jordánského království)

Významné nevojenské krizové situace na území České republiky:

- Povodeň na Moravě a Odře 1997 - Morava, Slezsko, (50 mrtvých)
- Povodeň v Česku 2002 - srpen, Vltava a Labe, největší změřené povodně v Čechách, průtok Vltavy v Praze 5300 m³/s (17 mrtvých)
- Povodeň v Česku 2009 - červen a červenec, zasažen byl především především Moravskoslezský, Olomoucký, Zlínský a Jihočeský kraj, (13 mrtvých)
- Povodně ve střední Evropě v květnu 2010, zasažen především Moravskoslezský, Olomoucký (Troubky), Zlínský a Jihočeský kraj (1 mrtvý)
- Povodně ve střední Evropě v srpnu 2010 - hlavně Liberecký kraj (5 mrtvých), dle (AČR, 2015).

Armáda byla ve své novodobé historii nasazena v řadě operací na území Česka. Nejvýznamnější účast byla při povodních a následně likvidaci následků pohromy, při katastrofální povodni v srpnu 1997, kdy bylo nasazeno celkem 2 200 vojáků k posílení Policie České republiky a zajištění úkolů pořádkové a ochranné služby na zaplaveném území. V rámci záchranných a zabezpečovacích povodňových prací bylo dlouhodobě nasazeno až 5 700 vojáků s technikou. Dále také v září 2000 při Výročním zasedání Rady guvernérů a Skupiny Světové banky v Praze bylo nasazeno 1 600 vojáků. V listopadu 2002 proběhl Summit NATO v Praze a nasazeno bylo celkem 2 400 vojáků. Při povodích 2002 došlo k největšímu nasazení jednotek vůbec. Kvůli záchranným pracem a následnému odstraňování následků pohromy bylo do operace povoláno až 8 000 vojáků s technikou a vybavením na záchranné práce (AČR, 2015).

Mezi další zásahy Armády patří sněhová kalamita 2005 – 2006, největší nasazení od povodní v roce 2002. V zimním období listopadu 2005 až do února 2006 probíhaly boje se sněhem a nasazeno bylo téměř 1 000 vojáků a 315 kusů techniky.

AČR zasahovala celkem v 68 případech při odklizení sněhových bariér, zprůjezdňování zavátých cest a shazování sněhu ze střech. Další povodně proběhly roku 2006, kdy bylo od 27. 3. do 30. 4. 2006 nasazeno cca 1 200 vojáků a více než 350 kusů techniky. Nasazení Armády při těchto jarních povodních potvrdilo a také prověřilo armádní připravenost a odbornou způsobilost k plnění náročných úkolů záchranných prací a likvidaci následků pohromy. V průběhu srpnových povodní 2010, působilo na Liberecku a Ústecku až 178 příslušníků 15. ženijního praporu se 128 kusy techniky. Příslušníci samostatných záchranných rot působili při evakuaci a následné pomoci při odklizení následků. Ženisté se podíleli především stavbou 20 mostních provizorií o celkové délce 363 metrů a jedno mostní provizorium o délce 66 metrů (AČR, 2015).

Nákaza 2011 sladění činnosti složek IZS při výskytu nákazy zvířat ptačí chřipkou, antraxem či slintavkou a kulhalkou. Povodeň v Čechách 2013, kdy byla zasažena celá povodí toků Labe a Vltavy - průtok Vltavy v Praze 3210 m³/s (7 mrtvých k 3. 6. 2013). AČR a její pluky se podílely na odklizení následků červnových povodní v severních Čechách a následné stavbě mostních provizorií bylo nasazeno až 166 osob se 119 kusy techniky (AČR, 2015).

11.2 31. PLUK RADIAČNÍ, CHEMICKÉ A BIOLOGICKÉ OCHRANY LIBEREC

31. brigáda radiační, chemické a biologické ochrany byla vytvořena 1. července 2005. Navazovala na tradice chemických jednotek místní posádky. Liberec je dlouholetým místem působení útvarů ohňometného praporu, pluku a brigády chemické ochrany a 1. výcvikové a mobilizační základny chemického vojska (CBRN, 2009).

Úkolem tohoto pluku je radiologický, biologický a chemický průzkum, dekontaminace osob a techniky, detekce nebezpečných a toxických látek, varování vojsk a civilního obyvatelstva, řízení systému monitorování radiační a chemické situace, účast jednotek v NATO dle Roušara (2006, s. 106). Důraz pluku je kladen na personální vzdělávání a odbornou přípravu pro CBRN (Chemické, biologické, radiologické a nukleární prostředky) jednotek Armády České republiky. Pluk se zabývá

výzkumem v obraně proti současným zbraním hromadného ničení a dalších nebezpečných vojenských toxických látek, zpracování vědeckých poznatků analytického nebo prognostického charakteru nezbytných pro rozhodování a řízení za účelem ochrany obyvatelstva prostředky Armády České republiky proti biologickým bojovým látkám (Oliver, 2014).

Chemické jednotky byly nasazeny ve válečné operaci Pouštní bouře v Perském zálivu, aliančních a koaličních operací v Bosně a Hercegovině, Kosovu a Kuvajtu. Nasazeny byly také při ochraně olympijských her v Řecku a Summitu NATO v Turecku (CBRN, 2009).

Pluk zajišťuje plnění úkolů chemického zabezpečení a nejsložitějších úkolů ochrany proti zbraním hromadného ničení, radiační a chemický průzkum a nespecifický biologický průzkum, dekontaminaci techniky, materiálu, terénu, terénních objektů, dekontaminaci a hygienickou očistu osob, laboratorní analýzu radioaktivních a toxických látek. Dále zprostředkovává mobilní prostředky kolektivní ochrany ve prospěch štábu nasazených vojsk a hlášení a varování o napadení zbraněmi hromadného ničení. Vyčleňuje síly a prostředky ve prospěch integrovaného záchranného systému České republiky v případě jaderných havárií a provozních havárií spojených s únikem toxických látek (CBRN, 2009).

11.3 22. ZÁKLADNA VRTULNÍKOVÉHO LETECTVA SEDLEC, VÍCENICE U NÁMĚŠTĚ NAD OSLAVOU

Vrtulníkové letectvo (VrL), plní své úkoly v souladu s předpisy, směrnicemi a postupy, které jsou dlouhodobě tvořeny orgány AČR. Dále je jeho posláním plnění bojových úkolů, úkolů bojové podpory a realizace speciálních úkolů. Tento úkol je realizován především v národním posilovém systému protivzdušné obrany. Letecká podpora speciálních sil, podpora pozemních sil a zabezpečení spolupráce se složkami Integrovaného záchranného systému ČR při řešení krizových situací. Je tak prováděno ve všech klimatických a geografických podmínkách mimo arktických (MOČR, 2013).

V civilní oblasti VrL realizuje zabezpečování přepravy ústavních činitelů a zabezpečení letecké přepravy z rozhodnutí vlády ČR. Součástí poslání VrL je provádění přepravy ve prospěch zdravotnických transplantačních center, lety v rámci Letecké záchranné služby, IZS a pro Policii ČR, zabezpečení letecké a pátrací služby,

poskytnutí služby záchrany izolované osoby, taktický odsun raněných příslušníků ozbrojených sil vlastních i aliančních jednotek. Působí v rámci humanitárních a záchranných činností. Dále plnění úkolů CASEVAC a taktického MEDEVAC („Letecká základna“, 2013).

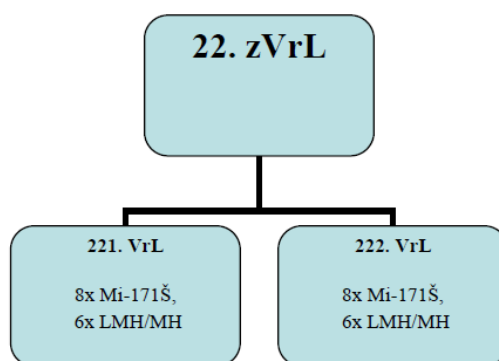
- CASEVAC – Vztahuje se k záchranné evakuaci, ve které je zraněný odvezen z místa zranění do místa, kde může být poskytnuta náležitá lékařská péče. Ta má různé zkušenosti s prací ve vrtulníku bez zvláštního zdravotnického vybavení („Odsun vrtulníkem,“ n.d.).
- MEDEVAC – Definován jako proces, ve kterém je zraněný za zdravotnické péče převezen do dalšího zdravotnického zařízení. Nejčastěji je zabezpečován personálem letecké záchranné služby a vzdušných sil („Odsun vrtulníkem,“ n.d.).

Zkušený a vycvičený personál hraje klíčovou roli u každého druhu letectva pro zabezpečení chodu Vzdušných sil AČR, zajištění plynulosti leteckého výcviku a bezpečného leteckého provozu. Nedostatek pilotů a pilotů-instruktorů na všech typech provozované letecké techniky a narušení plynulosti v doplňování leteckého personálu mohou znamenat destabilizaci na všech úrovních útvarů. Při ztrátě vycvičeného personálu bez pravidelné náhrady by došlo k postupnému omezení všech schopností VrL (MOČR, 2013).

Současný stav VrL je ovlivněn několika významnými faktory. Především se právě jedná o nedostatek vycvičeného personálu. Počet aktivních příslušníků, i přes to, že místa jsou dle příslušných tabulek naplněna, nelze ho považovat za dostatečný. Toto vzniklo v důsledku přijetí úsporných opatření v resortu Ministerstva obrany. Nejsou dodržována doporučená směrná čísla počtů členů posádek podle počtu letadel. V dnešní době se na odstranění tohoto problému intenzivně pracuje. Dalším faktorem, který negativně ovlivňuje vývoj VrL je nedostatek finančních prostředků na zajištění provozuschopnosti letecké techniky (MOČR, 2013).

Poslání VrL do roku 2025 bude naplňováno prostřednictvím bojových jednotek, jednotek bojové podpory a jednotek bojového zabezpečení, které budou vybaveny prostředky nové generace pro vedení bojové činnosti, novými přepravními prostředky a moderní infrastrukturou. Technika bude ve většině případů v polovině životního cyklu

(v roce 2025) a její počet bude nižší než současný stav. Bojová hodnota jednotlivých prostředků však bude vyšší. Rozvoj infrastruktury bude realizován na leteckých základnách, které budou schopny poskytnout veškerou péči a podporu vlastním i spojeneckým prostředkům. Nejvýznamnější dosaženou a dále rozvíjenou schopností VrL bude provádění speciálních operací, bojové a palebné podpory pozemních jednotek AČR působících v rámci mezinárodních operací nebo samostatně. Zavedením nových technologií, omezením dislokačních míst a snížením počtu provozované letecké techniky bude dosaženo hospodárného a účelného vynakládání finančních prostředků se současným zvýšením operačních schopností vycházejících z poslání VrL, v souladu s politicko-vojenskými ambicemi ČR (MOČR, 201

Vrtulník	Současné počty	Cílové počty
Mi-17	2	0
Mi-171Š	16	16
Mi-24/35	17	0
LMH/MH	0	12
Σ	35	28

Obrázek 1. Navrhovaná organizační struktura 22. zVrL Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou s cílovými počty letecké techniky. (<http://www.mocr.army.cz>, 2013/[online])

Rozvojové programy vrtulníkového letectva:

- modernizace bojových prostředků,
- modernizace výstroje a výzbroje,
- modernizace infrastruktury,
- výstavba mnohonárodního operačního uskupení,
- rozšíření a stabilizace učební a výcvikové základny (MOČR, 2013).

12 SPECIÁLNÍ ÚTVARY

12.1 VOJENSKÝ ZÁCHRANNÝ ÚTVAR

V minulém roce 2014, Ministerstvo obrany předložilo vládě návrh novely zákona o ozbrojených silách České republiky. Hlavním cílem chystané novely zákona bylo nahradit vojenské záchranné útvary (VZÚ) novým institutem. Navrhované změny v zákoně č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách však nebyly Parlamentem ČR realizovány. Tudíž vojenské záchranné útvary, i když v zákoně stále existují, jsou v dnešní době již minulostí (MOČR, 2015).

Statut vojenského záchranného útvaru mají v současné době po zániku šesti armádních záchranných útvarů pouze dvě jednotky AČR. Samostatnou záchrannou rotu Rakovník a Olomouc, v každé pracuje asi 110 vojáků, jsou dislokovány ve společných kasárnách s ženijními prapory 15. ženijní brigády, protože nejsou plně logisticky soběstačné a jako celek je nelze využít k plnění jiných úkolů, protože jsou určeny výhradně k plnění humanitárních úkolů civilní obrany. Jak bylo zmíněno výše obě záchranné roty existují už jen formálně a ozbrojené síly jsou připraveny poskytnout kapacity kterémukoliv útvaru (MOČR, 2015).

Vzhledem k návrhu zrušit vojenské záchranné útvary jako samostatné součásti armády, bylo navrženo, že některé jednotky budou předurčeny k plnění humanitárních úkolů civilní obrany. Zkušenosti z posledních tří let ukazují, že samostatné záchranné roty byly nasazovány. při větších pohromách, které stejně vyžadovaly nasazení daleko větších sil, než jen dvou záchranných rot. Vojenské záchranné útvary jsou podle Ministerstva obrany v mírových podmínkách prakticky neopodstatněné. Ministerstvo dále uvedlo, že záměr nijak neovlivní celkové schopnosti AČR působit ve prospěch IZS a nenaruší současný systém připravenosti státu čelit rozsáhlým živelním a humanitárním katastrofám (MOČR, 2015).

Návrh poměrně negativně zhodnotilo Ministerstvo vnitra. Ve svém vyjádření uvedlo, že: „Záměr zrušit záchranné útvary si protirečí s úmyslem určovat některé jiné útvary k plnění úkolů civilní obrany. Oživení oblasti civilní obrany je vítané, civilní obrana ovšem nezahrnuje všechny úkoly ochrany obyvatelstva“ (Ministerstvo vnitra, 2015).

V minulosti byly vojenské záchranné útvary dle zákona č. 219/1999 Sb. o ozbrojených silách, samostatnou součástí armády, která byla určena k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany v míru a po dobu válečného stavu. Sloužily také jako podpora Policie ČR a IZS, při potencionální hrozbě teroristických útoků, živelných a ekologických katastrof, průmyslových a jiných havárií, šíření nakažlivých chorob, ohrožení majetku a zdraví občanů a jiná narušení vnitřního pořádku a bezpečnosti vytvářející požadavky na asistenci ozbrojených sil při eliminaci těchto hrozeb nebo zasahování po jejich propuknutí. Dále výstavba materiální základny humanitární pomoc, záchranné práce a záchranu osob, vyprošťování, řešení složitých dopravních nehod, osvětlení místa havárie, nouzové zásobování pitnou vodou, potápěčské práce, likvidace polomů, hlášení rozsáhlých lesních požárů, evakuace obyvatelstva včetně zabezpečování nouzového vybavení, odstraňování následků živelných pohrom a tak podobně (Vojenská strategie ČR, 2004).

Myslím si, že jak bylo již zmíněno, Vojenské záchranné útvary v minulosti několikrát prokázaly svou nepostradatelnou úlohu při plnění rozličných humanitárních úkolů civilní ochrany. Jejich zrušení tedy přivedlo Armádu ČR k výraznému omezení schopnosti plnit její nezastupitelnou roli při podpoře složek Integrovaného záchranného systému a ohrožuje schopnost státu efektivně čelit vážným živelným a humanitárním katastrofám.

12.2 ZÁCHRANNÁ VÝCVIKOVÁ ZÁKLADNA

Záchranné a výcvikové základny (ZVZ), vznikly v roce 1991 na základě reorganizace tehdejších pluků civilní ochrany (v Kutné Hoře, Varnsdorfu a Bučovicích), reorganizací rušených bojových jednotek v Jindřichově Hradci a Rakovníku, a v roce 2004 byly tyto ZVZ reorganizovány na šest záchranných praporů ve stejných posádkách s výjimkou vytvoření samostatného záchranného praporu z jednotky Olomoucké ZVZ dislokované v posádce Hlučín. V roce 2007 při druhé vlně reorganizace vojenských záchranných útvarů byly záchranné prapory spojeny do organizační struktury 15. ženíjní záchranné brigády a hned vzápětí byly v roce 2008 záchranný prapor v Kutné Hoře zrušen, a záchranné prapory v Jindřichově Hradci a Bučovicích reorganizovány na lehké motorizované prapory (bojové jednotky, které ztratily mandát VZÚ) a záchranný prapor Hlučín byl předán HZS ČR. Záchranné prapory v Rakovníku a Olomouci byly reorganizovány na ženíjní prapory a ve struktuře VZÚ zůstaly pouze dvě samostatné

záchranné roty v Rakovníku a Olomouci. Toto minimum bylo ponecháno z důvodu, že nedošlo ke změně zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách, ve kterém byly neustále uvedeny VZÚ ve struktuře Armády ČR (osobní sdělení, 30. června, 2015).

Ve třetí vlně reorganizace, která probíhala v roce 2013, byly i tyto poslední dvě nejmenší samostatné jednotky s hrdým názvem vojenský záchranný útvar zrušeny, respektive byly začleněny do struktury 151. a 153. ženijního praporu v Bechyni a Olomouci. V tomto okamžiku skončila existence vojenských záchranných útvarů, jako samostatných součástí Armády ČR (osobní sdělení, 30. června, 2015).

Dle názoru Ing. M. Nováka, jeho pohled na tuto problematiku je jasný. Jestliže nejprve z původních cca 2000 vojenských záchranářů snížíte počty na cca 220 vojáků, můžete posléze operovat jejich zanedbatelnou kapacitou. Argument ministerstva obrany, že celkové schopnosti a kapacity AČR působit ve prospěch IZS je také zkreslený. Ve VZÚ sloužilo cca 2000 vojenských profesionálů, denně se připravujících na specifické plnění úkolů ochrany obyvatelstva, disponujících specifickými dovednostmi, speciálními certifikáty a oprávněními k práci se speciální technikou a materiálem. Jak jsme se v posledních letech přesvědčili, lze očekávat, že z důvodu globálních klimatických změn bude spíše přibývat mimořádných událostí jako povodní, orkánů a dalších podobných krizových situací.

Z těchto důvodů by měly být podle jeho slov záchranářské kapacity, které zahrnují i kapacity armádních složek, posilovány, nikoliv redukovány. (osobní sdělení, 30. června, 2015).

V roce 2008 byly VZÚ a VZV reorganizovány na ženijní prapory a dvě samostatné záchranné roty (SZR). SZR byly v roce 2013 zrušeny respektive jejich části byly včleněny do struktury 151. a 153. ženijního praporu.

Záchranná rota 151. a 153. ženijního praporu má strukturu:

- záchrannou četou
 - záchranné potápěčské
 - družstvo záchranné hasičské družstvo
 - 2x záchranné družstvo

- záchrannou strojní četou
 - přepravní družstvo
 - družstvo zemních strojů
 - vyprošťovací družstvo
 - družstvo nakladačů
- a 2. záchrannou dekontaminační četou (obě čety mají stejnou strukturu)
 - Družstvo dekontaminace osob
 - Družstvo dekontaminace techniky

Celkem by měla mít tato rota podle tabulek cca 90 vojáků, ale skutečností je současná naplněnost tak na 60% a k jejímu naplňování má dojít do konce roku 2015 (osobní sdělení, 30. června, 2015).

13 MOŽNÉ ZMĚNY

Dle mého názoru Armáda je v neustálém vývoji, což znamená, že nepřetržitě probíhá určitými změnami, které by měly být prospěšné hlavně pro obyvatelstvo České republiky. Armáda působí na mnoha zahraničních misích a zdá se úspěšně, ale pokud by nastal konflikt uvnitř České republiky a naše Armáda by měla zajistit pořádek, sama by to určitě nedokázala, jelikož k tomu nemá dostatečné prostředky. Tudiž nebyla by schopna vést operaci většího významu. Logistika a administrativa nám to bohužel neumožňuje. Řešením jsou v tomto případě pouze finance. A to nebude tak jednoduché, protože už dlouho se české Armádě snižuje rozpočet na to, jaké výdaje má a co vše musí svými finančními prostředky zajistit.

Co se týká spolupráce s Integrovaným záchranným systémem (IZS), J. J. uvedl, že Armáda České republiky není primárně určená ke spolupráci s IZS, její nasazení například ve Vrběticích, je špatná a pouze ubírá prostředky a sílu. Armáda by měla být nasazována pouze a výhradně ve výjimečných případech jako jsou povodně a tomu podobné situace. K tomu má také dvě rotu Civilní ochrany v Olomouci a Bechyni (osobní sdělení, 29. června, 2015).

Armáda se dle J.J. mění a přizpůsobuje postupně, ale velmi pomalu. Specializace je podle něj cesta jak s prostředky Armády České Republiky udělat kvalitní a použitelnou sílu. Chemici, piloti a speciální síly to jsou specializace, které mají podle něj význam a ty by se také měli podporovat. Zbytek udržovat pouze jako nezbytné minimum. Tímto směrem míří i NATO. Jsou v ní státy, které nemají letectvo a jejich vzdušný prostor je hlídán námi (osobní sdělení, 29. června, 2015).

14 ZÁVĚRY

Hlavním cílem této práce bylo shromáždění informací o Armádě České republiky z dostupných materiálů i zahraničních zdrojů.

V této práci jsem se zabývala působením Armády České republiky při řešení krizových a mimořádných událostí na území České republiky i mimo ni. Armáda patří do složek Integrovaného záchranného systému, což s sebou nese řadu povinností. Česko a její Armáda prošla v historii řadou změn, které přispěly k jejímu vývoji, i když v dnešní době jsou hlavním problémem finance, tím pádem si myslím, že se ne vždy šetří na správném místě a to na úkor Armády, což ovšem ovlivňuje i celkový Integrovaný záchranný systém a všechny jeho složky.

Nesmím opomenout i to, že nejvíce ze všeho tato situace ovlivní obyvatele České republiky, kvůli neschopnosti plného nasazení a využití možností Armády. Její složky se odedávna rozšiřovaly, zužovaly, omezovalo se jejich působení a rozkládaly se na další zásahové jednotky a útvary. Po vstupu České republiky do Severoatlantické aliance NATO jsme se zavázali splňovat taky její náležitosti, což přineslo kromě nepopíratelných výhod o zajištění bezpečí ze stran členských států, tak i na druhé straně řadu nevýhod, které jsem již uvedla a to jsou finance. Aby se Česká republika byla schopna vyrovnat členským státům ve financování jejich armádních prostředků, musela projít řadou změn. Tyto změny se týkaly dokonce rušení nedílných součástí armádních složek České republiky, ale jestli to byla správná volba, se jistě projeví časem.

Armáda je v dnešní době vedena na mezinárodní úrovni jako úspěšná či dobře fungující, ale pouze jako součást mezinárodního velkého celku. Snižování pozic v minulosti trpěla kvalita armádních složek, protože chybělo velké množství vojáků, kteří by byli vyškolení absolvováním kurzů a měli důležitou praxi. Tím chci říct, že dříve se každý útvar specializoval na svou danou činnost. Dnes díky omezeným možnostem a takřka nerozlišováním činností útvarů Armáda České republiky není prozatím na příliš vysoké úrovni.

15 SUMMARY

The main object of the Bachelor thesis was to gather available information from the available and foreign sources.

In this work, I dealt with the action of the Army of the Czech Republic in a resolving crises and emergencies in the Czech Republic and beyond. The army belongs to the Integrated Rescue System, which carries a lot of responsibilities. Czech Army and its history has undergone a number of changes that have contributed to its development, although nowadays finance is a major problem, therefore I think it is not always saving on the right place at the expense of the Army, which of course affects the overall Integrated Rescue System and all its components.

I must not forget the fact that most of all, this situation will affect the inhabitants of the Czech Republic, due to the inability to fully use and exploit the Army. Its sections has always been widened, narrowed, limiting their forces and degrade at another intervention units and departments. After the Czech Republic entered into the North Atlantic Treaty Organization, we are committed to follow its requirements, too, which has brought undeniable benefits in addition to ensuring the safety of the parties from the member states, and in the other hand, a number of disadvantages, which I have already mentioned, is finance. To catch up member states with financing their military forces, had to Czech Republic go through a series of changes. These changes involved even canceling integral part of the military forces of the Czech Republic, but if it was the right choice, it will certainly occur over time.

The Army today is guided on an international level as a successful and well functioning, but only as a part of a large international group. Reducing positions in the past, suffered from the quality of military forces, because it was missing a large number of soldiers who have been trained by completing courses and had an important practice. I want to say that earlier every department was specialized in their particular activity. Today, because of the limited opportunities and experienced departments level of the Army of the Czech Republic is not high enough for now.

16 REFERENČNÍ SEZNAM

Armáda České republiky (2015). [cit. 23.6 2015]. Retrieved from: World Wide Web: <http://www.acr.army.cz/struktura/generalni-stab/velitelstvi-pozemnich-sil-86865/>

Bindy, F. (2010). *The Foreign Policy of the European Union*. Washington DC: The Brookings Institution. ISBN 978-0-8157-0140-8.

CBRN Liberec., (2015). *Struktura*. Retrieved [25. 6. 2015]. From the World Wide Web: <http://www.cbrn-liberec.army.cz/2about/structure.html>

Čajka, P., & Kazaňský, R., (2014). *Vojenské záchranné prapory*. Praha: Odbor komunikačních strategií.

Československá lidová armáda., (2015). *Druhy vojsk*. Retrieved [30. 6. 2015] from the World Wide Web: <http://www.csla.cz/armada/druhyvojsk/csla.htm>

Hasičský záchranný sbor., (2015). *Zákony a definice*. Retrieved [25. 6. 2015] from the World Wide Web: <http://www.hzscr.cz/clanek/kontakty955006.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Kaňa, R., & Minarzová, M. (2012). *Interoperability between EU Countries in the Security Area*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, s. 105. ISBN 978-80-248-2685-1.

Kavan, Š., et al. (2014). *Bezpečnost společnosti v podmínkách Evropské unie*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií. ISBN 978-80-87472-72-9

Klučina, P., (1989). *Člověk, zbraň a zbroj v obraze doby. Díl 1, 5.-17. stol.*, Praha: Naše vojsko, 282 s. obr., fot., obr. příl., Retrieved 25. 6. 2015 from EBSCO database on the World Wide Web: <http://search.ebscohost.com>

Kopecký, M., Tilcerová, E., Šiman, J., Koucká, M., & Vopička, K. (n. d.). *Ochrana obyvatelstva za mimořádných událostí*. Olomouc: Univerzita Palackého.

Kříž, Z., (2010). Czech Military Transformation. *Journal of Slavic Military Studies; Oct-Dec2010, Vol. 23 Issue 4, p617-629, 13p*. Retrieved 10. 6. 2015 from ProQuest database on the World Wide Web: <http://search.proquest.com>

Letecká Základna Náměšť, army.cz (2013). Historie vzniku letecké základny v Náměšti nad Oslavou. Retrieved [25. 6. 2015]. from the World Wide Web: <http://www.lznamest.army.cz/menu/historie.htm>

Ministerstvo vnitra České republiky (2015) Regulační opatření. [online]. [cit. 23.6 2015]. Retrieved from World Wide Web: <http://www.mvcr.cz/clanek/regulacni-opatreni.aspx>

Ministerstvo obrany ČR, (2012). Obranná strategie ČR. *Odpovědný stát a odpovědný spojenec*. Praha: OKP MO. ISBN 978-80-7278-606-0.

Ministerstvo Obrany ČR, (2013). *Koncepce rozvoje dopravního a vrtulníkového letectva s výhledem do roku 2025*. Retrieved: [25. 6. 2015]. from the World Wide Web: <http://www.mocr.army.cz/scripts/file.php?id=173232>

Ministerstvo zahraničních věcí, (2014). *Česká Republika v OSN*. Retrieved: [15.6 2015]. from the World Wide

Web:http://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/organizace_v_pusobnosti_mise/osn/cr_v_osn/index.html

Němec, V., & Pravda, P., (2015). *Změny ve společnosti po první světové válce*. Retrieved:[23. 6. 2015]. from the World Wide Web: <http://www.dejepis.com/ucebnice/zmeny-ve-spolecnosti-po-prvni-svetove-valce/>

Oliver, D., (2014). *Czech CBRN defence*. CBRNe.Portal, [online]. [cit. 23.6 2015]. Retrieved from Word Wide Web: <http://www.cbrneportal.com/czech-cbrn-defence/>

Pikna, B. *Bezpečnostní politiky Evropské unie (na pozadí bezpečnosti globální)*. [online]. [cit. 15.6 2015]. Retrieved from: http://www.polac.cz/eu/bp_eu.pdf.

Rosická, Z., (2007). *Krizové řízení a ochrana obyvatelstva*. Brno: Rašínova vysoká škola. ISBN 978-80-87001-07-3

Roušar, J., (2006). *Česká republika a její profesionální armáda*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky.

Rektořík, J & kol., (2007). *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. Praha: Ekopress 2007. ISBN: 978-80-86929-3

Socha, O. & kol., (2010). *Doktrína Armády České republiky*. Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2007.

Szaszo, Z. *Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích*. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2010. ISBN:978-80-86640-60-0

Šrámek, P., & Minařík, P., (2013). *Od Československé armády k Armádě České republiky*. Studie a materiály, ISSN 1802-1514. [online]. [cit. 23.6 2015]. Retrieved from: World Wide Web: <http://armada.vojenstvi.cz/predvavecna/studie/21.htm>.

Uiverzita obrany, (n.d.). *Odsun vrtulníkem Helicopter Evacuation*. Retrieved [25. 6. 2015] from the World Wide Web: http://www.unob.cz/fvz/npp/Documents/Skripta_BATLS/15%20Helicopter%20Evacuation.pdf

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. O bezpečnosti ČR

Vojenský historický ústav. (2015). *Archiv*. Retrieved [30. 6. 2015] from the World Wide Web: <http://www.vhu.cz/>

Zákon č. 218/1999 Sb., Branný zákon

Zákon č. 218/2000 Sb., O rozpočtových pravidlech

Zákon č. 219/1999 Sb., O ozbrojených silách ČR

Zákon č. 222/1999 Sb., O zajišťování obrany ČR

Zákon č. 239/2000 Sb., O Integrovaném záchranném systému

Zákon č. 240/2000 Sb., O krizovém řízení a o změně některých zákonů

Zákon č 240/2000 Sb., O hospodářských opatřeních pro krizové stavy

Zákon č. 253/2012 Sb., novela zákona O ozbrojených silách ČR